

انجمن مدیران صنایع

مشکلات صنعت در شرایط کنونی با نظرخواهی از
اعضای انجمن مدیران صنایع و ارائه راهکارها

مشکلات صنعت در شرایط کنونی با نظرخواهی از اعضای انجمن و ارائه راهکارها

فهرست	صفحه
مقدمه.....	۱
اهم مشکلات صنعت.....	۱
۱- نقدینگی و تامین مواد اولیه	۲
۲- امور مرتبط با مسائل ترخیص گمرکی	۵
۳- وصول مطالبات.....	۷
۴- ارز و مسائل مرتبط	۱۰
۵- نبود رویکرد مشخص دولت در خصوص صنایع کوچک و متوسط	۱۴
۶- حوزه مالیاتی و تامین اجتماعی.....	۱۵

متعاقب شروع دور جدید تحریم‌ها و با وقوع شوک افزایش نرخ ارز در فروردین ماه ۱۳۹۷ و به اصطلاح تک نرخی شدن ارز با قیمت ۴۲۰۰ تومان و با وقوع بی‌ثباتی و شکافهای قیمتی در این بازار مشکلات عدیده‌ای برای تولیدکنندگان ایجاد گردید. دولت و بانک مرکزی برای کنترل این وضعیت دستورالعمل‌ها و مقررات متعددی را صادر کردند و اتخاذ تصمیمات این چینی، چالشها را تشدید نمود و مشکلات بخش تولید نیز مضاعف گردید. انجمن مدیران صنایع براساس وظایف سازمانی خود نظرات اعضا^۱ در خصوص مشکلات را اخذ و به همراه برخی راهکارها دسته بندی کرده است. که در هر بخش اول مشکلات کلان موضوعات مربوطه بیان شده و در ادامه آن مشکلاتی که واحدهای مختلف تولیدی در حال حاضر با آن مواجه هستند تحت عنوان مشکلات خرد مطرح شده و در نهایت راهکارها بیان شده است.

اهم مشکلات صنعت

شروع تحریم‌های جدید و عدم آمادگی دولت و حتی جامعه برای مواجهه با پیامدهای اجرایی و روانی آن، دولت را بر آن داشت تا با استفاده از تنها ابزار در دسترس خود یعنی ابلاغ بخشنامه‌های پی در پی و متناقض جامعه تولیدی را با سردرگمی مواجه کند. بطوری که واردات و صادرات مختل، تامین مواد اولیه سخت، مواجهه تعزیرات حکومتی با کل تولیدکنندگان آغاز و قیمت‌ها جهش یافت و تامین نقدینگی نیز با بن بست مواجه شد. اگرچه دولت سعی کرد از فصل دوم سال تناقضات بخشنامه‌ها را تا حدودی رفع نماید ولی به دلیل بروز نااطمینانی در فرایند تولید حداقل تاکنون فرایندها به چرخه تعادل برنگشته‌اند. اولین اثر دوره جدید تحریم و انفعال دولت انعکاس آثار روانی کمبود احتمالی در آینده بر قیمت‌ها و هجوم گسترده جامعه به تامین مواد اولیه مورد نیاز و حتی غیرضرور بود از طرف دیگر افزایش نرخ ارز باعث گسترش صادرات شد که پیامدهای متعددی برای بخش کالاهای اساسی ایجاد کرد. در ادامه مشکلات یاد شده در قالب مسائل مرتبط با واردات و تامین مواد اولیه، مسائل ترخیص و امور گمرک، وصول مطالبات، چالش‌های ارزی و سایر مشکلات طبقه بندی و ارائه می‌گردد.

^۱ - با تشکر و قدردانی از اعضای انجمن مدیران صنایع که اعلام نظر نموده‌اند از جمله روغن زیتون سفیدرود، انرژی، آلومتک، مگ الکتریک، ایرکاپارت صنعت، هامون نایژه، شرکت بلور نوری تازه، سرمایه‌گذاری مشفق، پرنیان، رزیتان، سپاهان، سیمباف، کارآفرینان صنعت ذوب فلزات، فروآلیاژ ایران، کویر جین سمنان، انجمن مدیران صنایع شعبه سمنان، پرنیان، آبسال، ایران استاب لایزر، سایبا، صنعتی جام دارو، انجمن مدیران صنایع شعبه گیلان، انجمن مدیران صنایع شعبه سمنان و انجمن مدیران صنایع شعبه خراسان رضوی (حوله یاس سپید مشهد، دیبا ائبیه، راه پلاست شرق، فرش مشهد، قند تربت حیدریه، کائولین خراسان، گروه صنعتی بهساز، گندمک توس).

۱- نقدینگی و تامین مواد اولیه

❖ مشکلات کلان

- اتخاذ سیاست های مالیاتی متعدد، قوانین گمرکی پرهزینه و تعدد بالای قوانین مربوط به واحدهای تولیدی، رفتار انقباضی بانکها در مقابل واحدهای تولیدی، نبود استراتژی حمایتی بانک مرکزی از واحدهای تولیدی، محدودیت های موجود در بازار واحدهای تولیدی از عمده مشکلات کمبود نقدینگی در واحدهای تولیدی کشور هستند. با توجه به اینکه بخش عمده ای از تولیدکنندگان خارجی تمایل به مبادلات نقدی دارند موجب می شود که تولیدکنندگان داخلی به دلیل کمبود نقدینگی دچار مشکل شوند و با انجام این معاملات هزینه های بالایی را در داخل و خارج از کشور متحمل می شوند. بنابراین واحدهای تولیدی سرمایه و امکانات محدودی دارند نیاز به کمک و پشتیبانی های فکری، فنی، بازاریابی و توسعه ای دارند.
- مشکل استفاده از اعتبارات اسنادی، گشایش اعتبار و به طور کلی خدمات بانکی بین المللی
- **پایین بودن سقف تسهیلات:** واحدهای تولیدی که به بانک ها محول می شوند به دلیل عملکرد ضعیف نظام بانکی محکوم به تعطیلی یا ضرر و زیان بسیار هستند. نظام بانکی یک دستگاه تخصصی بوده و بر اساس مسائل پولی و اعتباری فعالیت می کند. در بعد از انقلاب سیستم بانکی، واحدهای تولیدی که امکان پرداخت بدهی خود را نداشتند را در اختیار خود درآورد. تجربه فعالیت بانکها در حوزه تولید نشان می دهد در اکثر موارد سیستم بانکی عملکرد خوبی نداشته است، شیوه های مدیریتی در سیستم بانکی دولتی بوده و به صورت بروکراتیک است به نحوی که هر مدیری که به این بخش می آید دارای اختیارات متفاوتی است و براساس آن فعالیت هایی را انجام می دهد اما نکته اینجاست دغدغه کار تولید در این حوزه وجود ندارد. برخی بانکها تسهیلاتی را در اختیار واحدهای تولیدی خود قرار می دهند، اما به دلیل سوءمدیریتها این تسهیلات نمی تواند راه چاره ای برای توسعه فعالیت های تولیدی در کشور شود و بیشتر صرف موارد دیگر می گردد.
- **مشکل استفاده از اعتبارات اسنادی، گشایش اعتبار و به طور کلی خدمات بانکی بین المللی:** براساس شیوه نامه های جدید اعتبارات اسنادی بعد از برجام و در دولت یازدهم، واحدهای تولیدی به منظور تکمیل و تجهیز خطوط تولید خود از طریق واردات کالا، می توانند به مدت ۳ سال و با رعایت ضوابط و مقررات ارزی برای گشایش اعتبار اسنادی مدت دار حداکثر معادل ۵۰ میلیون دلار اقدام کنند که براساس تشخیص بانکها این خطوط تولیدی باید توجیه مالی داشته باشد. در این روند واردکنندگان می توانند واردات کالا را با ۱۰ درصد پیش پرداخت انجام دهند. اما مشکلی که واحدهای تولیدی با آن مواجه هستند این است که؛ واحدهای تولیدی در بخش خرید مواد اولیه نگران هستند زیرا علاوه بر هزینه های اسناد اعتباری بین المللی تا زمانی که مواد اولیه به محصول نهایی تبدیل شود و در چرخه تولید قرار گیرد، با هزینه ها و تعدد بالای زیاد قوانین اقتصادی مواجه است و مشکل عمده دیگری که وجود دارد شیوه پرداخت اقساط بانکی

است که این باید بعد از فروش محصول اتفاق بیافتد. بنابراین این طرح روشی با هزینه بالا محسوب می‌شود؛ چرا که خریدار با فروشنده وارد معامله می‌شود و این امر هزینه‌های خریدار را افزایش می‌دهد. و در ادامه این که؛ بخشی از شیوه‌نامه‌ها با اینکه ابلاغ شده‌اند اما همچنان به صورت کامل اجرا نشده است. از مشکلات دیگری که می‌توان به صورت تحلیلی اشاره کرد تورم‌زا بودن استفاده از این اعتبارات (یوزانس) است. عدم دقت کافی در شیوه نامه اجرایی اعتبارات اسنادی در طول زمان منجر به تورم خواهد شد که این تولیدکنندگان را خود به خود به روشهای دیگر تشویق می‌کند.

- افزایش هزینه‌های تولید، افزایش ریسک خریدهای خارجی، تامین مواد اولیه از طریق واسطه‌ها
- لزوم خریدها به طریق نقدی
- نحوه بازپرداخت تسهیلات ارزی
- عدم شفافیت برای امکان تخصیص ارز بازار اول به کالای مورد نیاز صنایع.
- حجم معوقات بانکی در اقتصاد ایران
- طولانی بودن روند ثبت سفارش واردات مواد اولیه و زمان بر بودن اخذ کد تخصیص از بانک مرکزی
- عدم دسترسی به ارز سامانه نیما و سرگردانی در تأمین مواد اولیه

❖ مشکلات خرد

- جهش قیمت ارز موجب شده که تمایل برای صادرات این اقلام به شدت افزایش یابد و تولیدکنندگان داخلی برای خرید فلزات رنگی (از جمله مس و برنج) با مشکلات بزرگی مواجه شوند. تولیدکنندگان این نوع فلزات که عمدتاً صنایع انرژی بر می‌باشند و از یارانه انرژی استفاده می‌کنند، با توجه به جهش نرخ ارز صادرات بر فروش داخل را ترجیح می‌دهند. به عنوان مثال یکی از اعضای این انجمن در اردیبهشت ماه اقدام به خرید مس از شرکت مس شهید باهنر با قیمت هر کیلو ۳۷۲۹۰۰ ریال مینماید و در زمان تحویل کالا در تیرماه با افزایش قیمت ۵۳ درصدی روبرو میشود که بعد از پیگیری این مورد، شرکت مس شهید باهنر اظهار میدارد سهمیه در نظر گرفته شده از طرف صنایع ملی مس کاهش یافته و این شرکت نیز برای تامین تعهدات خود اقدام به تامین از بازار آزاد نموده است که منجر به افزایش قیمت تحویل کالا گردیده است.
- عدم تخصیص و تحویل سهمیه مواد اولیه مانند شمش، آلومینیوم و انواع مواد پلاستیک
- کسری نقدینگی به دلیل عدم انجام تعهدات و پرداخت‌ها از سوی خریداران
- ضرورت تسویه نقدی خریدها و نیاز مضاعف به سرمایه در گردش
- نوسانات شدید در قیمت تامین مواد اولیه و عدم ثبات قیمتی، باعث شده قراردادهای برای تولیدکنندگان سودآوری نداشته باشد. چرا که از زمان ارائه پیش فاکتور تا زمان تأیید مشتری به دلیل افزایش قیمت مواد

اولیه، ایجاد تعهد برای تولیدکننده پرریسک و مشکل است و از طرفی نیز امکان تدارک به موقع با قیمت توافق شده امکانپذیر نیست که در پی افزایش قیمت مواد اولیه تولید دچار کمبود نقدینگی است.

- مشکلات موجود در تاخیر تخصیص ارز توسط بانکها و زمان طولانی انتظار جهت تایید تخصیص ارز، مانع از اقدام به موقع جهت قطعی کردن سفارش شده و وقفه های قابل توجه در تامین به موقع مواد اولیه ایجاد کرده است.
- عدم ثبات قیمت در بازار و ابطال پیش فاکتورهایی که از فروشندگان اخذ می شود به دلیل مهلت خیلی کم (حتی بعضی پیش فاکتورهای مهلت یک ساعته دارند).
- کاهش کیفیت مواد اولیه مورد نیاز صنایع مخصوصا صنایع غذایی و دارویی و در نتیجه کاهش کیفی محصول نهایی
- ممنوعیت واردات مواد اولیه و کمبود مواد اولیه در بازار از جمله کاغذ و عدم امکان تامین مواد اولیه و در نتیجه کاهش شدید تولید
- افزایش قیمت مواد اولیه و همچنین خرید نقدی آن مشکل کمبود نقدینگی واحدها را دوچندان کرده است.
- مشکلات نقدینگی ناشی از اعمال ۵۰ درصد سپرده تضمین واردات کالا
- افزایش بهای تمام شده نرخ خرید ارز به دلیل تبدیل یک ارز بر مبنای نرخ یورو یا سایر ارزهای مورد نیاز مورد تقاضای طرفین تجاری
- محدود شدن واردات مواد اولیه از چند کشور خاص و عدم امکان گشایش اعتبار اسنادی به صورت ۳۰ درصد نقدی و ۷۰ درصد تقسیط فشار زیادی به سرمایه در گردش شرکتها وارد می کند.
- مشکلات صادرات به کشور افغانستان به این دلیل که هیچ بستر مناسبی از قبیل بانک و گشایش اعتبار بین دو کشور پیش بینی نشده است و پول بصورت ریالی تسویه میشود.
- قابل اتکا نبودن سامانه نیما جهت تامین ارز و نوسان قیمتی بیش از ۳۰ درصدی در طولی یک هفته، قیمت گذاری متناسب را غیرممکن کرده است.
- نامشخص بودن فرایند خرید بدون انتقال ارز برای قطعات

❖ راهکارها

- یکی از راهکارهای اصلی در خصوص کاهش آثار نوسانات ارزی و تحریم ها می توان به پایبندی سازوکار بازار توسط دولت اشاره کرد به این مفهوم که با پرهیز از سرکوب قیمتی اجازه کشف قیمت منصفانه در بورس کالا و تخصیص بهینه منابع توسط تولیدکننده را فراهم سازد و آثار رفاهی افزایش قیمت ها از طریق سیاست های مالیاتی و توزیعی جبران نماید.

- پرهیز از صدور دستورات خارج از قواعد بازار در خصوص قیمت‌های پایه و خریداران در مورد عرضه محصولات کشاورزی، فلزی و پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی در بورس کالا توسط وزارت صمت
- پایبندی به قیمت پایه بر اساس نرخ ارز بازار و پرهیز از ایجاد سقف نوسان کاذب جهت جلوگیری از رانت
- ملزم ساختن تولیدکنندگان به عرضه حداکثری در بورس کالا جهت تامین بازار داخل
- تکمیل زنجیره عرضه کلیه محصولات قابل پذیرش و عرضه در بورس کالا جهت کشف قیمت منصفانه
- هماهنگی بین تناسب عرضه در بورس کالا با صادرات جهت جلوگیری از کمبود در بازار
- خریداران مواد اولیه از بورس، از یک کارگزاری خرید را با هماهنگی انجمن صنفی خودشان انجام دهند که رقابت در بورس انجام نگیرد و فروش به نفع شرکتهای ارائه‌کننده دولتی مواد در بورس نشود.
- تهیه مواد اولیه از بورس کالا اعم از مفتول مس، شمش آلومینیوم، پودر PVC و حذف دلال‌ها
- اجازه واردات مواد اولیه به صورت ماهیانه داده شود تا امکان تولید و استفاده از ظرفیتها فراهم گردد.

۲- امور مرتبط با مسائل ترخیص گمرکی

❖ مشکلات کلان

- مشکل تامین ارز و نحوه اولویت بندی اعلام شده توسط دولت جهت تخصیص ارز است که بعضی از صنایع و واحدهای تولیدی به اشتباه در اولویت گروه دوم قرار گرفته‌اند و نیازمند این است که تجدید نظر در این بخش صورت گیرد.
- اشاره به اینکه از زمان راه اندازی سامانه نیما هزینه دموارژ و انبодاری واحدهای تولیدی به جهت عدم تخصیص ارز افزایش یافته است.
- جداسازی تعرفه‌ها و اولویت بندی کالاهای جهت تخصیص ارز در سامانه نیما
- وجود مشکلات عمده در سامانه جامع گمرکی که علیرغم راه اندازی این سامانه فرآیندهای گمرکی کوتاه تر نشده است.
- مشکلات سامانه جامع گمرکی از جمله تعیین مسیر سبز، سامانه TSC برای تعیین ارزش، کارشناس مجاری، خطای ثبت سفارش هنگام اظهار کالا و وجود کد رهگیری در سیستم
- به طور کلی زیرساختهای شفاف سازی با سرور ضعیف سامانه جامع گمرکی قابل اعمال نیست.
- اشاره به اینکه ارز به کالاهای اساسی و دارو تخصیص یابد و برای بقیه کالاها سوبسید ارزی به واحدهای تولیدی داده شود.
- زمان ترخیص کالاهای وارداتی که بنا بر اظهارات متعدد مسولان گمرک ایران از ۲۶ روز به ۳ روز به واسطه راه اندازی سامانه جامع گمرکی کاهش پیدا کرده است صحت ندارد.

- اشاره به اینکه سامانه TSC تا فصل ۸۰ کتاب مقررات صادرات و واردات را پوشش می‌دهد و برای تعیین ارزش کالا برای فصل ۹۸ کتاب باید مراجعه حضوری انجام شود.
- شرط مسیر سبز شدن در گمرک این است که ۴ میلیون دلار واردات یا ۲ میلیون دلار صادرات باشد که این شرط را اکثر واحدهای تولیدی ندارند و این موضوع شامل شرکتهای بزرگ است و عملاً واحدهای تولیدی خوش حساب که گردش مالی کمتری دارند مشمول این قاعده نمی‌شوند.

❖ مشکلات خرد

- افزایش صادرات (در پی کاهش ارزش ریال) و اعتراض تولیدکنندگان پایین دستی به صادرات مواد اولیه و عدم آمادگی گمرک جهت مدیریت صادرات در دوره جدید باعث شد که در مقطعی گمرک برای ارزیابی وضعیت کالاهای صادراتی و ارسال اطلاعات کالاهایی که با نرخ ارز قبلی وارد شده بودند که در صورت ترخیص می‌توانست باعث توزیع رانت‌های احتمالی شود، عملاً صادرات و واردات مختل شود و این امر فشار مضاعفی بر تولیدکنندگان وارد نمود. از طرف دیگر مسائل فنی نیز فرآیندها را پیچیده تر کرده است به عنوان مثال؛ ترخیص مواد اولیه گمرک به دلیل مشکلات در سامانه TSC^۱ یکی از این مسائل است. به دلیل پیاده‌سازی سامانه TSC در قیمت‌گذاری مواد اولیه بسیاری از شرکتهای دچار مشکل شده‌اند. در سامانه TSC قیمت کلیه مواد اولیه با موارد معمول بارگذاری شده است. به عنوان مثال رزین شیمیایی دارای طیف گسترده‌ای از رزین‌های پایه تا رزین‌های الکترو می‌باشد که قیمت رزین‌های خاص مثل الکترو ۲ تا ۳ برابر رزین‌های پایه است. اما در سامانه TSC قیمت تمامی رزین‌ها بر اساس رزین پایه قیمت‌گذاری شده است. بدین ترتیب تولیدکننده متهم به اظهار کالا با قیمت بالاتر می‌شود و در تسویه ارزی با بانک مرکزی دچار مشکل می‌شود.
- در هر بار اظهار کالا در گمرکات، ارزش کالا در سامانه ارزش ثبت و با ارزش قبلی اظهار و ثبت شده در سامانه ارزش مقایسه می‌شود و در صورت وجود اختلاف در ارزش، گمرک موضوع را به بانک عامل منعکس می‌کند. مقایسه قیمت و نتیجه‌گیری برای یافتن اختلاف، کاری کاملاً تخصصی می‌باشد. از آنجا که قیمت مواد مختلف در سراسر دنیا با توجه به عوامل مختلف از جمله عرضه و تقاضا، قیمت انرژی و... تغییر می‌نماید. تغییر قیمت می‌تواند در بسیاری از مواقع کاملاً قابل توجیه باشد.
- در شرایط کنونی تحریم، خرید برخی از مواد اولیه با توجه به محدودیت‌های فروشندگان، از طریق واسطه‌های بازرگانی با پرداخت درصدی از قیمت پرفورما انجام می‌گردد که خود موجب افزایش قیمت مواد اولیه می‌شود.

۱ - Tariff Specification Code ، کد شناسه ی کالا که نشان دهنده ی ارزش کالا است. این کد چهار رقمی بر اساس مشخصات فنی، فیزیکی، شیمیایی و مدل تعیین می‌شود. سامانه TSC پنجره ی دسترسی به بانک اطلاعاتی وسیعی از ارزش کالاهای تولیدی و بازرگانی می‌باشد که توسط گمرک ایران راه اندازی شده است. طراحی و بهره برداری از سامانه TSC در راستای تسریع و ایجاد ی رویه هماهنگ و یکسان گمرکی در تعیین ارزش کالا بوده است. این سامانه به صاحبان کالا و تجار امکان می‌دهد تا به ارزش‌های یکسان در سطح گمرکات دست یابند و از میزان پرونده‌های اختلافی به میزان چشمگیری کاسته شود.

با توجه به محدودیتهای موجود در سیستم بانکی، انجام حواله‌های بانکی توسط صرافی‌های واسطه به ذینفع با کارمزدهایی بین ۲,۵ تا ۹ درصد انجام می‌گردد. با توجه به عدم پذیرش این کارمزدها توسط بانک مرکزی، کارمزد ارزی از ذینفع اخذ می‌شود. معمولاً ذینفع این کسرکارمزد را در خریدهای بعدی بر روی مبلغ پروفورما اضافه می‌نماید که موجب افزایش قیمت خواهد گردید.

• مشکل در ترخیص ماشین‌آلات خطوط تولید

به عنوان نمونه شرکتی در تابستان ۹۶ اقدام به ثبت سفارش جهت واردات ماشین‌آلات به منظور گسترش خطوط تولیدی نموده است که پروسه حمل کالا به دلیل انواع محدودیتهای، یکسال به طول انجامیده و در ماه گذشته کالا به گمرک رسیده است. بر اساس بخشنامه اخیر بانک مرکزی (شماره ۹۷/۱۳۵۲۳۵ مورخ ۹۷/۴/۲۵) مهلت ارائه اسناد حمل حواله‌های ارزی مندرج در تبصره ۳ ذیل بند د-۲ بخش اول مجموعه مقررات ارزی بابت واردات «ماشین‌آلات، قطعات و تجهیزات خطوط تولیدی» به حداکثر ۹ ماه از تاریخ صدور حواله ارزی افزایش می‌یابد و برای موارد بیش از ۹ ماه باید تفاوت بسیار زیادی پرداخت گردد. حال آنکه بر اساس مصوبه شماره ۷۰۲۲۰/ت/۵۵۶۳۳ه مورخ ۹۷/۵/۲۹ هیئت محترم وزیران، ماشین‌آلات، تجهیزات، قطعات یدکی خط تولید و مواد شیمیایی و مصرفی خط تولید از شمول ما به التفاوت معاف هستند.

❖ راهکارها

- پرهیز از تغییر در سامانه‌ها (نظیر TSC) که منجر به سردرگمی می‌شود.
- ایجاد ارتباط سیستماتیک بین نظام‌های اطلاعاتی در دستگاه‌های اجرائی مرتبط برای ترخیص کالا

۳- وصول مطالبات

❖ مشکلات کلان

- در بخش‌های اصلی تشکیل دهنده اقتصاد ایران، بخش صنعت از جمله بخش‌هایی است که تقریباً ۱۵ درصد از بدهی‌های معوق و جرائم دیرکرد بانک‌ها را شامل خود می‌کند. تحلیل‌ها حاکی از این است که با نگرش قهریه بانک‌ها، وصول این مطالبات امکانپذیر نیست. و در واقع با تعامل و همکاری در راستای کمک به واحدهای تولیدی جهت راه‌اندازی مجدد، افزایش ظرفیت تولید و نهایتاً توانمند شدن واحدها جهت پرداخت بدهی‌های معوق، راهکار مهم دیگری وجود نخواهد داشت.
- مشکل دیگری که وجود دارد عدم توجه لازم به بخشودگی جرائم دیرکرد و بدهی‌های معوق واحدهای تولیدی است که فقط در برخی استان‌ها و واحدهای تولیدی اعمال می‌شود. و خود معوقه‌ها درخواست مجدد تسهیلات بانکی را مشکل ساز کرده و مورد تصویب بانکها قرار نمی‌گیرد. لازم بذکر است که بخشودگی جرائم دیرکرد و بدهی‌های معوقه در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ به این صورت آمده است: برابر دستورالعمل ابلاغی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در راستای اجرای ماده ۲ آئین نامه تبصره ۳۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۶، بدهکاران بانکی که تسهیلات

آنها کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان باشد در صورت پرداخت اصل بدهی تا پایان اسفند، از بخشودگی سود و جرایم آن برخوردار خواهد شد.

❖ مشکلات خرد

● **مطالبات پیمانکاران از دولت:** بدلیل کمبود اعتبارات عمرانی از سالهای قبل، دولت طی بودجه های سنواتی در پی استفاده از ابزارهای بازار سرمایه برای تامین مالی برآمد که با وجود هدفگذاری درست، عدم اجرای صحیح آن عملاً مشکل طلب پیمانکاران از دولت را پیچیده تر هم کرده است. یکی از این روشها پرداخت بدهی های دولت به پیمانکاران با روش انتشار اوراق اسناد خزانه اسلامی است. اسناد خزانه اسلامی نوعی از ابزارهای مالی اسلامی است و یک ابزار مالی مبتنی بر بدهی محسوب میشود. این اسناد اوراق بهادار با نامی است که دولت آن را به جای بدهی های خود بابت طرح های تملک دارایی های سرمایه ای با قیمت اسمی و سررسید معین به طلبکاران غیردولتی واگذار می کند. مهم ترین معضل برای نقد کردن این اوراق این است که بعضاً آنها را با ۳۰ درصد و شاید بیشتر نرخ تنزیل از پیمانکاران می خرند. یعنی تقریباً بیش از یک چهارم از مطالبات بعنوان هزینه نقد کردن صرف می شود. علاوه بر قبول این زیان، نرخ تنزیل به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی از سوی سازمان امور مالیاتی رد شده است، چرا که بر اساس تبصره ۲ الحاقی به ماده ۱۴۷ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۹۴، هزینه های مربوط به درآمدهایی که به موجب این قانون از پرداخت مالیات معاف یا مشمول مالیات با نرخ صفر بوده به عنوان هزینه های قابل قبول مالیاتی شناخته نمی شود. در واقع بر اساس این قانون درآمدهای که معاف از مالیات است، هزینه آن نیز نمی تواند جزء هزینه قابل قبول قرار گیرد و لذا مشمول ۲۵ درصد مالیات می گردد. اینگونه پرداخت مطالبات پیمانکاران بدون در نظر گرفتن خسارت وارد شده به آن ها اجحاف در حق بخش خصوصی است. در حالی که این مورد باید جز هزینه های قابل قبول مالیاتی محسوب شود.

این در حالی است که در اسناد مناقصه و نیز قراردادهای دولت با کارفرمایان برای انجام طرح های تملک دارایی های سرمایه ای شرطی بابت تامین مالی پروژه از محل اسناد خزانه یا اوراق مشارکت لحاظ نمیشود و انتشار اسناد خزانه اسلامی به عنوان راهکاری برای پرداخت مطالبات انباشته از دولت در شرایط خاص مطرح بوده است و نباید به عنوان رویه جاری پرداخت مطالبات بکار گرفته شود. **لذا دو تا راهکار متصور است اول اینکه هزینه های تنزیل جزو هزینه های قابل قبول مالیاتی تلقی شود. ثانياً تنزیل های خارج از بورس هم معادل تنزیل های بورس ملاک عمل قرار گیرد.**

● **بدهی واحدهای تولیدی به بانکها:** بر اساس بند و تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، «به منظور تشویق تولیدکنندگان و تسویه مطالبات بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری چنانچه مشتریان بدهی معوق خود را که تا پایان سال ۱۳۹۶، سررسید شده باشد، از تاریخ سررسید تا پایان شهریورماه ۱۳۹۷ تسویه

نمایند، بانک‌ها و مؤسسات مالی و بانکی مکلفند اصل و سود خود را مطابق قرارداد اولیه و بدون احتساب جریمه دریافت و تسویه نمایند.»

این بند دو هدف عمده را دنبال می‌کند: بخشش جریمه معوقات بنگاه‌های تولیدی مشکل تنگنای مالی این بنگاه را کاهش داده و به تولید آنها کمک خواهد کرد و همچنین با تشویق بنگاه‌ها به بازپرداخت بدهی‌های خود دارایی‌ها منجمد بانک‌ها را زنده خواهد کرد و وارد جریان نقدینگی بانک‌ها می‌کند.

در اجرای این حکم بانک مرکزی با ابلاغ بخشنامه به بانکها هدف قانونگذار که محاسبه اصل و سود براساس قرارداد اولیه و بخشودگی جرائم بود را نادیده گرفته و نهایتاً به قراردادهای جاری محدود شده است در حالی که باید محاسبه اصل و سود بر مبنای منشاء دین انجام شود.

استمهال بدهی‌های بانکی و اعلام تنفس در پرداخت اقساط بانکی باعث خارج شدن تولیدکنندگان از سرفصل بدهکاران خواهد شد و از این طریق می‌توانند از خدمات بانکی استفاده نمایند. که می‌تواند به عنوان یک راهکار محسوب شود.

- **بازپرداخت تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی:** یکی از جدی‌ترین مشکل صاحبان واحدهای تولیدی کشور که در اواخر دهه هشتاد اتفاق افتاد نحوه بازپرداخت تسهیلات ارزی و نحوه محاسبه قیمت ارزی که در قالب تسهیلات در اختیار تولیدکنندگان قرار گرفته بود تبدیل شده است. که تعداد قابل توجهی پروژه سرمایه گذاری براساس شرایط حاکم بر منابع حساب ذخیره ارزی توسط سیستم بانکی بررسی و با توجه به توجیه اقتصادی از محل مزبور تصویب و تامین منابع شد. واحدهای تولیدی که تسهیلات ارزی را دریافت کرده بودند به یکباره پس از افزایش چشمگیر نرخ ارز و همچنین کمبود منابع ارزی در کشور، با مصوبات جدیدی از سوی بانک مرکزی مواجه شدند که براساس این مصوبات باید تسهیلات را با نرخ ارز روز پرداخت می‌کردند که این امر برای واحدهای تولیدی و صنعتی چالشی بسیار بزرگ محسوب می‌شد. این چالش منجر به تصویب ماده ۲۰ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور شد اما مشکلی که به وجود آمد این بود که؛ به هنگام وضع قانون توجه لازم به تمامی استفاده کنندگان منابع ارزی نشده بود و تعداد قابل توجهی از آنان (از جمله استفاده کنندگان از منابع جزء (د) بند ۶ قانون بودجه سال ۸۸) در زمره مشمولین قانون قرار نگرفته بودند که در پایان سال ۹۵ این مساله به موجب الحاقیه بند (ح) تبصره ۴ قانون بودجه سال ۹۶ به ماده ۲۰ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر برطرف و استفاده کنندگان از این منابع نیز مشمول مزایای ماده قانونی مزبور قرار گرفتند. با توجه به اینکه آئین نامه اجرائی برای این مساله تصویب شده است به مرحله اجرا نرسیده است و با توجه به مشکلات عدیده ای که واحدهای تولیدی با آنها مواجه هستند توانایی لازم را در بازپرداخت تسهیلات ارزی ندارند.

❖ راهکارها

- دولت مانند گذشته در مواقعی که با کمبود اعتبار مواجه است با انتشار اوراق بدهی برای طرحهای عمرانی اعتبار می نماید، اوراق بدهی را منتشر کند، در بورس و فرابورس بفروشد و پول آن را برای تزریق به پروژه های عمرانی به خزانه واریز کند.
- هزینه تنزیل و همچنین مالیات متعلق به آن در قراردادهای دولت با پیمانکاران لحاظ گردد.
- موضوع بند (و) تبصره ۱۶ در صورتیکه ابهام در اجرا وجود دارد، دولت طی استفساریه از مجلس و تقاضای رفع ابهام در جهت محاسبه اصل و سود بر مبنای منشاء دین بنماید.
- در خصوص مطالبات پیمانکاران از دولت دوتا راهکار متصور است. اول اینکه هزینه های تنزیل جزو هزینه های قابل قبول مالیاتی تلقی شود. ثانياً تنزیل های خارج از بورس هم معادل تنزیل های بورسی ملاک عمل قرار گیرد.
- در حوزه ارزی می توان از راهکارهایی همچون عدم اخذ مالیات سپرده های ارزی و درآمدهای ناشی از تسعیر ارز توسط سپرده گذاران، حرکت به سوی تک نرخی کردن ارز، اجرای آیین نامه ماده ۲۰ قانون رفع موانع تولید بعنوان راهکارهای کوتاه مدت بهره برد.

۴- ارزش و مسائل مرتبط

❖ مشکلات کلان

از دغدغه های اصلی اقتصاد ایران نوسانات نرخ ارز و لزوم دستیابی به ارز تک نرخی است. از پیامدهای این مشکل می توان به بی ثباتی در قیمت مواد اولیه، بالا رفتن هزینه های تولید، افزایش قیمت تمام شده محصولات و همچنین کاهش رقابت پذیری تولیدکنندگان داخلی در برابر رقبای منطقه ای نام برد. مشکل نرخ ارز در اقتصاد ایران موجب بالا ماندن قیمت پول و تورم بالا در کشور شده است.

قیمت بالای پول در ایران (بهره بالا در سرمایه گذاری) که از شروع کار، واحدهای تولیدی را با چالش عدم توجیه اقتصادی روبه رو می کند و در نهایت مشکلات فراوانی را برای واحدهای تولیدی و تامین کنندگان سرمایه (بانکها و موسسات اعتباری) ایجاد می کند.

به دلیل بالا بودن تورم تولیدکننده داخلی امکان رقابت با رقیب خارجی که معمولاً دارای تورم تک رقمی است را از دست می دهد.

راه حل این موضع چندان ساده نیست زیرا تیم اقتصادی دولت به خوبی می داند که بهره بانکی در ایران بالا است و این موضوع صنعت را دچار چالش های جدی عدم توجیه اقتصادی سرمایه گذاری می نماید و امکان کاهش زیاد سود سپرده های بانک هم میسر نیست. در صورت تثبیت قیمت ارز و فراهم نمودن شرایط برای صنایع به منظور اخذ وام های کم بهره خارجی یکی از راه های کمک به بخش صنعت و ایجاد زمینه سرمایه گذاری در این بخش است.

- کمبود توانمندی واحدهای تولیدی در تأمین مواد اولیه وارداتی از محل منابع موجود صندوق توسعه ملی و درآمدهای ناشی از افزایش نرخ تسعیر ارز و با اقدام دولت در تجهیز منابع صندوق، به عاملیت بانکهای تجاری وام کوتاه مدت یکساله با نرخ ترجیحی
- عدم جلوگیری از افزایش متوسط تعرفه مؤثر و نیز قیمت تمام شده کالای وارداتی، تا اطلاع ثانوی و بازگشت شرایط عادی به اقتصاد کشور مبنای نرخ تسعیر ارز در تعیین حقوق ورودی کالاها، ۴۲۰۰ تومان منظور و محاسبه گردد.
- عدم جلوگیری از انباشت کالای وارداتی در محل گمرکات کشور و نیز اتخاذ تصمیم در تعیین نرخ برابری ارز برای خریدهای مدت دار اعم از فاینانس و ریفاینانس و همچنین عدم تعیین تکلیف محمولات وارداتی کمیته ای مرکب از نمایندگان دولت از گمرک جمهوری اسلامی ایران و وزارتخانه های صمت، جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نیز نماینده ای دائمی از اتاق بازرگانی تعیین تا با بررسی دقیق نسبت به صدور احکام، متناسب با موارد خاص و در جهت حل مشکلات تجار و واحدهای تولیدی اقدام نماید.
- عدم تأمین ارز برای نیازهای قانونی کشور اعم از واردات کلیه کالاها، من جمله کالاهای اساسی، به بازار ثانویه ارز واگذار گردد.
- عدم اجتناب از کنترل نرخ ارز و دخالت های دستوری در بازار ثانویه و عدم عرضه و تقاضای واقعی نرخ ارز در بازار
- عدم اقدام دولت نسبت به تأمین کسری سرمایه در گردش بنگاه های کوچک و متوسط، که به دلیل تغییر قیمت ها اتفاق می افتد از محل باقیمانده درآمد ناشی از فروش ارز
- کلیه مقرراتی که در چند ماه گذشته در رابطه با واردات و صادرات وضع و موجب پیچیده شدن و پرهزینه شدن فرایندهای تجارت خارجی کشور شده است اصلاح گردد.
- عدم اقدام در جهت عرضه ارز حاصل از صادرات صنایع کوچک و متوسط ۸۰ درصد و صنایع بزرگ ۹۰ درصد را در بازار ثانویه
- عدم بازنگری در نظام سهمیه بندی سوخت های قاچاق پذیر (بنزین و گازوئیل)

❖ مشکلات خرد

- با توجه به تلاطم های بازار ارز امکان برنامه ریزی بلند مدت از اغلب کارآفرینان برای سرمایه گذاری یا پرداخت دیون ارزی خود گرفته شده و همچنین عموم فعالان اقتصادی و مردم برای حفظ ارزش سرمایه های خود تمایل به تبدیل آن به طلا یا ارز دارند.
- هم اکنون بانک های کشور بین چهار تا شش درصد به سپرده های ارزی سود پرداخت می نماید درحالی که این سود برای سپرده های ریالی بالغ بر بیست درصد و معاف از مالیات می باشند. در صورتی که طبق بخشنامه

های موجود سازمان مالیاتی تفاوت ناشی از تسعیر ارز مشمول مالیات می گردد، لذا مشمول مالیات نمودن سود حاصل از تسعیر سپرده های ارزی در حالیکه سود سپرده های ریالی معاف از مالیات است، مصداق رفتار دو گانه با یک منشاء درآمد می باشد و این امر غیر منطقی بوده و باعث انجام معاملات ارزی خارج از کشور و شبکه های قابل کنترل بانک مرکزی می گردد. افزایش نرخ ارز در حقیقت حفظ ارزش جاری ریالی ثروت فردی است که تبدیل به ارز شده و این تفاوت ایجاد شده اساساً نباید سود تلقی شده تا مالیاتی به آن تعلق گیرد. بدیهی است قوانین جاری مالیاتی برای تسعیر نرخ ارز باعث شده بسیاری از مردم ارزهای خود را در خارج از کشور و یا در حجم بالا، به صورت نقدی و به دور از هرگونه رصد و استفاده شبکه بانکی نگهداری کنند، لذا میزان ارزهای خانگی طبق آمارهای موجود بین هفده تا بیست و پنج میلیارد دلار برآورد شده و متأسفانه این سرمایه سنگین مدت های مدیدی از چرخه فعالیت های اقتصادی خارج و راکد می ماند و یا باعث خروج سرمایه زیادی از کشور می گردد.

- نوسانات نرخ ارز باعث بی ثباتی در قیمت مواد اولیه، بالا رفتن هزینه های تولید، افزایش قیمت تمام شده محصولات و همچنین کاهش رقابت پذیری تولیدکنندگان داخلی در برابر رقبای منطقه ای نام می گردد.
- قیمت بالای پول در ایران (بهره بالا در سرمایه گذاری) که از شروع کار، واحدهای تولیدی را با چالش عدم توجیه اقتصادی روبه رو می کند و در نهایت مشکلات فراوانی را برای واحدهای تولیدی و تامین کنندگان سرمایه (بانک ها و موسسات اعتباری) ایجاد می کند. به دلیل بالا بودن تورم، تولیدکننده داخلی امکان رقابت با رقیب خارجی که معمولاً دارای تورم تک رقمی است را از دست می دهد. راه حل این موضوع چندان ساده نیست زیرا تیم اقتصادی دولت به خوبی می داند که بهره بانکی در ایران بالا است و این موضوع صنعت را دچار چالش های جدی عدم توجیه اقتصادی سرمایه گذاری می نماید و امکان کاهش زیاد سود سپرده های بانک هم میسر نیست.
- تغییرات بخشنامه های ارزی و کالاهای مشمول مشکلات زیادی را برای حوزه تولید ایجاد کرده است که به برخی از آنها در ادامه اشاره می شود:
- **موضوع مابه التفاوت نرخ ارز:** بر اساس بند ۵ مصوبه هیئت وزیران در خصوص تامین ارز کالاهای گروه یک (مصوبه شماره ۶۳۷۹۳/ت ۵۵۶۳۳ هـ مورخ ۱۳۹۷/۵/۱۶) سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان مکلف است برای کلیه کالاهایی که تا زمان ابلاغ این تصویبنامه، ارز آنها به صورت بانکی و یا در سامانه نیما (گروه های کالایی اول و دوم) تامین شده و ترخیص آنها صورت نپذیرفته (به جز کالاهای گروه یک) ضمن اخذ «مابه التفاوت نرخ ارز زمان پرداخت» و «نرخ ارز در بازار در تاریخ ترخیص» و با رعایت سایر ضوابط نسبت به صدور مجوز ترخیص اقدام کند.

این امر مشکلات فراوانی را برای تولیدکنندگان ایجاد نموده است. به دلیل تغییر مداوم مقررات، بسیاری از کالاهایی که از فروردین ثبت سفارش شده اند به دلایل مختلف امکان ترخیص نداشته اند. با توجه به اینکه

بسیاری از واحدهای صنعتی در مناقصات مختلف شرکت نموده و کالاهای خود را بر اساس قیمت مواد اولیه بر مبنای نرخ ارز خریداری شده پیش فروش میکنند، پرداخت این مابه التفاوت موجب تشدید مشکلات گردیده است. به عنوان مثال واحدهایی که در مناقصه ای برنده شده اند و قراردادی بر مبنای ثبت سفارش با دلار ۴۲۰۰ تومانی منعقد شده است. در حالی که بانک مرکزی بر اساس قیمت ارز بازار ثانویه تخصیص صورت میدهد و عملاً امکان ادامه و انجام تعهدات قراردادی وجود ندارد.

• **بخشنامه اخذ تعهدنامه بازگشت ارز حاصل از صادرات (جهت عودت ارز حاصل از صادرات):**

به عنوان نمونه نحوه فروش به مشتریان عراق و افغانستان و مشتریان حوزه آسیای میانه بصورت ریالی صورت می‌گیرد و در ازای صادرات کالا، ریال از ایشان اخذ می‌گردد که در این بخشنامه این دست از مشتریان تعیین تکلیف نشده است و گمرکات در ازای فروش این مشتریان نیز تعهدنامه ارزی طلب می‌نمایند و باعث اخلال فروش و فعالیت شده است. و اگر هم ارزی از این مشتریان در اختیار صادرکنندگان قرار گیرد به دلیل عدم امکان مرادوات بین‌المللی، امکان استفاده از این ارز برای واردات منتفی است. خارج شدن فروش ریالی از قاعده ارائه تعهدنامه ارزی ضروری است.

همچنین برخی از قراردادهای شرکتها با مشتریان جهت دریافت وجه حاصل از صادرات بصورت ۵۰٪ نقد و ۵۰٪- ۹۰ روزه می‌باشد. در اینصورت امکان بازگشت ۳ ماهه ارز حاصل از صادرات فراهم نیست. مضافاً اینکه به این دلیل که امکان انتقال ارز بطور مستقیم از کشورهای اروپایی به بانکهای ایرانی امکان‌پذیر نیست لذا تولیدکنندگان ناچار هستند ارز حاصل از صادرات را به حساب دیگری در خارج از کشور واریز نموده و کلیه حواله‌جات خرید را از مبداء حساب خارج اظهار نمایند، طبیعی است که این جابجایی ارزی نیازمند زمان است.

• **مشکلات ناشی از دسته‌بندی گروهی کالاها (گروه‌بندی کالاها):** تغییرات زیاد در معرفی کالاهای

اساسی که مشمول دریافت تسهیلات برای تامین از منابع داخلی یا خارجی هستند مشکلات متعددی را باعث شده است. عمده ارز به تجار تخصیص داده میشود و سهمیه ارزی بین شرکتهای تولیدی رعایت نمیشود. از طرف دیگر گروه‌بندی کالایی باعث به هم‌ریختگی نظم بازارها گردیده است.

به عنوان نمونه تولیدکنندگان داخلی پاکت‌های بسته بندی مایعات که به سختی از تعداد انگشتان یک دست بیشتر میشوند به دلیل اینکه مواد اولیه مورد مصرف آنها جزو گروه کالایی ۲ قرار گرفته است، در تنگنای تولید قرار گرفته اند. علاوه بر این بر اساس آخرین مصوبه وزارت صمت (نامه شماره ۶۰/۱۵۰۰۱۰ مورخ ۱۳۹۷/۶/۷ و اعلام فهرست تکمیلی ۷۵ قلم کالا برای دریافت ارز ۴۲۰۰ تومانی)، واردات محصولات خارجی بسته بندی مایعات موسوم به تتراپک (به شماره تعرفه ۴۸۱۱۹۰۲۰) از گروه کالایی ۲ به گروه کالایی ۱ منتقل شده است ولی مواد اولیه این تولیدکنندگان (به شماره تعرفه های ۴۸۱۰۳۹۰۰، ۴۸۱۰۲۰۵۰ و ۷۶۰۷۱۱۱۰) همچنان در گروه کالایی ۲ جای دارد که برای حفظ قدرت رقابت پذیری، ضرورت دارد تعرفه موارد فوق هر دو در یک گروه کالایی تعریف شوند.

- **نرخ‌های پایه صادراتی:** علی‌رغم ارسال اصلاحیه نرخ‌های پایه صادراتی همچنان نرخ‌های قبلی در پروانه سبز گمرکی لحاظ می‌گردد، که با توجه به نوع و کیفیت مختلف محصولات و شرایط رقابتی هر بازار نرخ‌های متفاوت با نرخ‌های پیشنهادی اصلاحی، پس از توافق با مشتری مورد عمل قرار می‌گیرد که لازم است پس از اصلاح نرخ‌های پایه صادراتی نرخ پروفرم‌های ارائه شده از جانب صادرکننده ملاک اخذ تعهدنامه قرار گیرد.

❖ راهکارها

- بازبینی و جلوگیری از ارائه بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های متعدد و موازی از سازمان‌های مطبوع و وزارتخانه‌های متولی اداره امور اقتصادی کشور.
- بازبینی و جلوگیری از عدم صراحت در ارائه بخشنامه‌ها که موجب تفسیر و تشتت آراء مجریان را در رده‌های مختلف سازمانهای متولی و مجری را در پی داشته است.
- عدم اخذ مالیات سپرده های ارزی و درآمدهای ناشی از تسعیر ارز توسط سپرده گذاران، حرکت به سوی تک‌نرخ کردن، اجرای آیین نامه اجرایی ماده ۲۰ قانون رفع موانع تولید با عنوان راهکارهای کوتاه مدت بهره برد.
- تثبیت قیمت ارز و فراهم نمودن شرایط برای صنایع به منظور اخذ وام‌های کم‌بهره خارجی یکی از راه‌های کمک به بخش صنعت و ایجاد زمینه سرمایه‌گذاری در این بخش است.

۵- نبود رویکرد مشخص دولت در خصوص صنایع کوچک و متوسط

چرخه معیوب حیات بنگاه های کوچک و متوسط در ایران، بخش خصوصی را بر آن داشته که مهم ترین چالش های راهبردی و زیرساختی SME ها در کشور را شناسایی و مورد بررسی قرار دهند. پژوهش ها و مطالعات انجام شده از ۲۵ کسب و کار کوچک و متوسط در ایران نشان می دهد که در حال حاضر بنگاه های خرد، کوچک و متوسط از برخی نگاه‌های سنتی فاصله گرفته و به بینشی مدرن دست یافته اند. شاهد این ادعا نیز ویژگی هایی هستند که در واکاوی ها نشان داده اند چرا بنگاه های کوچک و متوسط در ایران نگاه توسعه‌ای خود را تغییر داده و از ساختار های سنتی گذر کرده اند.^۱ علیرغم این موضوع رویکرد دولت «تغییر حق مالکیت»، «نحوه تامین مالی» جایگاهشان در چرخه اقتصاد استراتژی مشخصی را دنبال نمی کند و در واقع همین صنایع کوچک بخشی از صنایع نیمه تعطیل کشور هستند که آمار و ارقام نشان می دهد.^۲

^۱ نشست کارشناسی کمیسیون صنایع اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران با پژوهشگران موسسه مطالعات اقتصادی فرانسه در مورد SME ها در ایران.

^۲ براساس آمار موجود در چهارساله دولت یازدهم ۷ هزار و ۵۰۰ واحد تعطیل و نیمه تعطیل وجود دارد که پنج‌هزار و صد بنگاه تولیدی تعطیل شده‌اند در کنار این پنج‌هزار و صد بنگاه تعطیل شده، ۱۲ هزار و ۲۰۰ بنگاه تولیدی جدید تکمیل شده و به مرحله بهره‌برداری رسیده است. همچنین پنج هزار بنگاه تولیدی دیگر در دولت یازدهم احیا شده‌اند. علاوه بر این در چهارساله گذشته و از سال ۱۳۹۲ تاکنون حدود هفت هزار واحد تولیدی نیز توسعه یافته‌اند. اما نکته شایان توجه این است که تعداد بنگاه‌های تعطیل در زمان استقرار دولت یازدهم ۱۲ هزار و ۵۰۰ بنگاه بوده که در سال ۱۳۹۲ به این دولت تحویل داده شده است. با در نظر گرفتن ۱۲ هزار و ۲۰۰ واحد تولیدی جدید تکمیل شده و به مرحله بهره‌برداری رسیده در دولت یازدهم و با لحاظ واحدهای احیاشده در این دولت که تعداد آن به پنج هزار مورد می‌رسد، حدود ۱۷ هزار و ۲۰۰ واحد به چرخه تولید اضافه شده که این رقم نشان‌دهنده حدود ۳٫۵ برابر شدن واحدهایی است که در این مدت تعطیل شده‌اند.

❖ راهکارها

- عملیاتی شدن بسته‌های حمایتی دولت در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، اعطای تخفیف و بخشودگی جرائم معوق واحدهای تولیدی و صنعتی که دارای جرائم دیرکرد پرداخت اقساط خود هستند در راستای احیا و فعال‌سازی واحدهای تعطیل و نیمه تعطیل
- تشکیل کارگروه‌های اقتصاد مقاومتی به منظور روان‌سازی پرداخت و استفاده صحیح از تسهیلات بانکی در راستای ایجاد رونق اقتصادی واحدهای تولیدی و صنعتی
- اعمال سیاست‌های حمایتی در زمینه رقابت پذیری صنایع کوچک و بنگاه‌های اقتصادی زودبازده
- توانمندسازی اقتصاد و اصلاح الگوی مصرف کالاهای تولید داخلی با ارتقای فرهنگ مصرف داخلی محقق می‌شود. از این رو یکی از راه‌های رسیدن به اهداف پیشرفت کشور، فرهنگ‌سازی در زمینه مصرف تولید داخلی است.
- تشویق خرید کالاهای داخلی

۶- حوزه مالیاتی و تامین اجتماعی

علاوه بر مسائل عمده مطرح شده مشکلات مالیاتی و مسائل مربوط به سازمان تامین اجتماعی نیز در این وضعیت دشوار اقتصادی عرصه را بر تولید تنگ کرده است. از جمله مشکلات مربوط به مالیات بر ارزش افزوده که در مواردی علیرغم رعایت کلیه ضوابط و شناسایی و تایید صلاحیت سیستمی و دریافت مدارک تامین‌کنندگان، به لحاظ عدم پرداخت مالیات بر ارزش افزوده توسط تامین‌کنندگان کالا و خدمت، سازمان امور مالیاتی تولیدکنندگان را مکلف به پرداخت دوباره ارزش افزوده می‌نماید. اصلاح قوانین مالیاتی به نفع تولید و گسترش چتر مالیاتی میتواند عدالت مالیاتی را منجر شود. همچنین لوایح دفاعیه و مدارک مثبت ارائه شده در هیئت‌های حل اختلاف مالیاتی در سازمان امور مالیاتی توجهی نمیشود. علاوه بر این فروشندگانی که از ارائه فاکتور رسمی خودداری می‌کنند و به دلیل کمبود مواد اولیه تولیدکننده ناچار به خرید از اینگونه فروشندگان می‌شود و مشمول جرائم ماده ۱۶۹ در دفاتر می‌گردند. در خصوص سازمان تامین اجتماعی نیز تعیین و مطالبه ارقام غیرمنصفانه در حسابرسی‌های سازمان تامین اجتماعی در رسیدگی مکرر به دفاتر سنواتی و عدم توجه به لوایح دفاعیه و مدارک و مستندات از مشکلات همیشگی تولیدکنندگان است.